

Załącznik do uchwały Nr V/25/2015
Rady Gminy Lubawa
z dnia 16 lutego 2015 r.

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE LUBAWA
NA LATA 2015 – 2017**

Spis treści

Wstęp	3
I. Diagnoza środowiska lokalnego.....	4
1. Sytuacja demograficzna.....	4
2. Sytuacja społeczna.....	4
II. Dane dotyczące Programu	8
III. Cele Programu	9
IV. Planowane działania na lata 2015 – 2017	9
V. Planowane efekty realizacji Programu	10
VI. Monitoring Programu	11
Podsumowanie	13

Wstęp

Rodzina jest naturalną i najważniejszą formą życia społecznego. Stanowi pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze, wprowadza młodego człowieka w świat wartości i norm społecznych oraz zaspokaja jego potrzeby. To z rodziny dziecko czerpie wiedzę o otaczającym świecie, przejmuje obowiązujące w niej poglądy, postawy, wzory zachowania i wypełniania ról społecznych. Należy zatem podejmować działania wspierające rodzinę, by w obliczu wielu czynników zagrażających jej prawidłowemu funkcjonowaniu należycie wypełniała swe funkcje.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015 - 2017 jest propozycją zintegrowanych działań na rzecz rodziny realizowanych na terenie gminy Lubawa w oparciu o *Ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 20 września 2012r.* Stanowi on kontynuację „*Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2012 – 2014*” i zakłada pomoc rodzinom, przeżywającym trudności poprzez działania zmierzające do wzmocnienia roli i funkcji rodziny, rozwijania umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny oraz zapewnienia bezpieczeństwa dziecku i rodzinie.

I. Diagnoza środowiska lokalnego

1. Sytuacja demograficzna

Gminę Lubawa zamieszkuje 10.916 osób (stan na dzień 31 grudnia 2014r.) w tym 5.381 kobiet (49,3%) i 5.535 mężczyzn (50,7%). W gminie przeważają mieszkańcy w wieku produkcyjnym – 62,4% mieszkańców, drugą pod względem liczebności grupą jest ludność w wieku przedprodukcyjnym – 23,7% wszystkich mieszkańców, natomiast najmniejszą grupę stanowi ludność w wieku poprodukcyjnym – 13,9%. Na przestrzeni lat 2012 - 2013 struktura wieku kształtowała się podobnie.

Tabela 1. Stan ludności w gminie Lubawa w latach 2012 – 2014 z podziałem na wiek

Wiek	Rok					
	2012		2013		2014	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
przedprodukcyjny	2.696	24,6	2.646	24,3	2.583	23,7
produkcyjny	6.783	62,1	6.792	62,2	6.812	62,4
poprodukcyjny	1.451	13,3	1.477	13,5	1.521	13,9
Ogółem	10.930	100	10.915	100	10.916	100

Źródło: Urząd Gminy Lubawa, opracowanie własne

2. Sytuacja społeczna

Punktem wyjścia do określenia działań w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2014 – 2017 jest charakterystyka społeczno – demograficzna i diagnoza rodzin w Gminie Lubawa zawartych w *Lokalnym Programie Opieki nad Dzieckiem i Rodziną na lata 2011 – 2015* oraz analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Lubawa.

W 2014r. system pomocy społecznej w gminie Lubawa objął wsparciem 395 rodzin, w których przebywało łącznie 1.236 osób. Stanowiło to 11,32% ogółu mieszkańców gminy. Jest to nieco niższy odsetek niż w latach ubiegłych.

Tabela 2. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2012 - 2014

Lp	Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	Liczba mieszkańców	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej
1.	2012	408	1.353	10.906	12,41%
2.	2013	414	1.350	10.915	12,37%
3.	2014	395	1.236	10.916	11,32%

Źródło: OPS Gminy Lubawa, opracowanie własne

Tabela 3. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2012 - 2014

Lp.	Powody	2012		2013		2014	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.
1.	ubóstwo	200	703	228	795	242	829
2.	bezdomność	3	3	4	6	2	2
3.	potrzeba ochrony macierzyństwa	148	753	134	673	124	615
3a.	w tym: wielodzietność	67	426	54	359	53	338
4.	bezrobocie	148	491	157	523	121	374
5.	niepełnosprawność	159	480	159	481	166	463
6.	długotrwała lub ciężka choroba	103	208	89	155	95	162
7.	bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	48	164	50	179	36	125
7a.	W tym: rodziny niepełne	44	145	47	162	33	108
7b.	rodziny wielodzietne	5	27	2	13	3	17
8.	przemoc w rodzinie	1	5	4	12	1	3
9.	alkoholizm	7	14	3	3	--	--
10.	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	5	8	20	3	3
11.	zdarzenia losowe	1	4	--	--	6	20

Źródło: OPS Gminy Lubawa, opracowanie własne

Z powyższych danych wynika, że na przestrzeni ostatnich lat najczęstszymi powodami przyznawania świadczeń były niepełnosprawność, bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz długotrwała lub ciężka choroba. Różnorodność powodów przyznawania pomocy społecznej jest duża, świadczy to o konieczności kontynuowania kompleksowych działań na rzecz wsparcia dziecka i rodziny. Z uwagi na potrzebę wspierania rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej Gmina Lubawa oferuje swoim mieszkańcom możliwość skorzystania z bezpłatnych konsultacji prowadzonych w Punkcie Pomocy Rodzinie w tym: psychologicznych, prawnych, rodzinnych. Na przestrzeni lat 2012 - 2014 liczba udzielonych porad kształtowała się następująco:

Tabela 4. Liczba udzielonych porad w Punkcie Pomocy Rodzinie w latach 2012 - 2014

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba udzielonych porad		
		2012	2013	2014
1.	Poradnictwo psychologiczne	18	28	24
2.	Poradnictwo prawne	10	40	43
3.	Poradnictwo rodzinne	136	99	129
Liczba porad ogółem		164	167	196

Źródło: OPS Gminy Lubawa, opracowanie własne

Ponadto mieszkańcy Gminy Lubawa mogą korzystać z usług poradnictwa psychologicznego w ramach działalności Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Lubawa (psycholog zatrudniony w wymiarze ½ etatu od stycznia 2014r.) Ilość porad psychologicznych udzielonych poza Punktem Pomocy Rodzinie w 2014r. wynosiła 145.

Dodatkową formą wsparcia proponowaną przez Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Lubawa rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych jest objęcie ich pomocą Asystenta rodziny. Ilość rodzin które uzyskały tego typu wsparcie w latach 2012 - 2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Liczba rodzin objętych wsparciem Asystenta rodziny w latach 2012 – 2014

L.p.	Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem	Ilość osób w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	Ilość dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny
1.	2012	37	215	83
2.	2013	28	138	92
3.	2014	30	135	79

Źródło: OPS Gminy Lubawa, opracowanie własne

W sytuacjach wyjątkowych po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzinie oraz z uwagi na dobro dziecka i konieczność zapewnienia mu niezwłocznej opieki, Gmina Lubawa współfinansuje pobyt dzieci z terenu gminy w pieczy zastępczej. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej. Liczbę dzieci, których pobyt w pieczy zastępczej w latach 2012 - 2014 współfinansowała Gmina Lubawa przedstawia tabela nr 6.

Tabela 6. Liczba dzieci z terenu Gminy Lubawa umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2012 – 2014

L.p.	Rok	Łączna liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w danym roku
1.	2012	21	6
2.	2013	13	-
3.	2014	10	4

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie, opracowanie własne

Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka na terenie gminy Lubawa zapewniają również Placówki Wsparcia Dziennego (do 31.12.2014r. funkcjonujące jako świetlice socjoterapeutycznie, środowiskowe i Centrum Aktywności Lokalnej) w miejscowościach: Łążyn, Mortęgi, Prątnica, Rakowice, Rożental, Samplawa, Szczepankowo, Targowisko. Złotowo. Placówki te podejmują na rzecz swoich wychowanków oraz ich rodzin szereg działań:

- **profilaktycznych**, mających na celu wspieranie posiadanych przez dziecko zdolności i umiejętności oraz kształtowanie pozytywnych interakcji społecznych;
- **wychowawczych**, kształtujących właściwe postawy i zachowania, uczących kreatywnego gospodarowania czasem wolnym oraz przygotowujących do samodzielnego podejmowania inicjatyw;
- **kompensacyjnych**, których celem jest minimalizowanie zaniedbań wychowawczych i edukacyjnych.

W 2014r. placówki objęły swoim wsparciem 310 dzieci i młodzież. Liczbę osób korzystających z oferty świetlic i CAL na przestrzeni lat 2012 - 2014 przedstawia Tabela nr. 7.

Tabela 7. Liczba dzieci/młodzieży w świetlicach socjoterapeutycznych i środowiskowych oraz Centrum Aktywności Lokalnej w latach 2012 – 2014*.

L.p.	Rok	Liczba dzieci/młodzieży uczęszczających na zajęcia w świetlicach/CAL
1.	2012	352
2.	2013	330
3.	2014	310

* od 1 stycznia 2015r. placówki opiekuńczo - wychowawcze działające w Gminie Lubawa na podstawie przepisów dotychczasowych stały się placówkami wsparcia dziennego zgodnie z przepisami zawartymi w Ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 20.09.2012r.

Źródło: OPS Gminy Lubawa, opracowanie własne

II. Dane dotyczące Programu

Miejsce realizacji Programu	Gmina Lubawa
Czas realizacji Programu	lata 2015 - 2017
Adresaci Programu	Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych
Koordinator Programu	Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Lubawa
Realizatorzy/Partnerzy Programu	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
	Komisariat Policji w Lubawie
	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie
	Powiatowy Urząd Pracy w Iławie
	Placówki oświatowe
	Parafie Rzymskokatolickie
	Służba zdrowia
	Organizacje pozarządowe
	Lokalne media
	Rady sołeckie
	Kuratorzy zawodowi i społeczni
Lokalni przedsiębiorcy	
Źródła finansowania Programu	Środki samorządu gminy
	Środki partnerów współrealizujących Program
	Budżet państwa
	Środki z innych źródeł zewnętrznych

III. Cele Programu

Cel główny:

**Zapewnienie zintegrowanego i kompleksowego systemu
wsparcia rodziny na terenie gminy Lubawa**

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie rodziny w wychowaniu dziecka oraz w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie.
3. Rozwój placówek wsparcia dziennego.

IV. Planowane działania na lata 2015 - 2017

Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny będą realizowane poprzez następujące działania:

LP.	NAZWA DZIAŁANIA	OKRES REALIZACJI	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA	MIERNIKI	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
1.	Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (w tym: psychologicznego, prawnego, rodzinnego)	2015 - 2017	Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe	Liczba udzielonych porad (szt.) Liczba konsultacji (szt.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
2.	Prowadzenie mediacji i terapii	2015 - 2017	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba mediacji (szt.) Liczba terapii (szt.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
3.	Usługi dla rodzin z dziećmi w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne	2015 - 2017	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba rodzin korzystających z usług (szt.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
4.	Organizowanie dla rodzin spotkań mających na celu wymianę doświadczeń, integrację i edukację – grupy wsparcia/ grupy samopomocowe	2015 - 2017	Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe	Liczba spotkań (szt.) Liczba grup wsparcia (szt.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
5.	Praca z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego czasowo w pieczy zastępczej	2015 - 2017	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba wspieranych rodzin (szt.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
6.	Wsparcie asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	2015 - 2017	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba wspieranych rodzin (szt.) Liczba zatrudnionych asystentów (os.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne

7.	Prowadzenie placówek wsparcia dziennego	2015 - 2017	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Liczba placówek (szt.) Liczba uczestników (os.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
8.	Współfinansowanie kosztów umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	2015 - 2017	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych (os.) Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnym domu dziecka (os.) Liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej (os.) Liczba dzieci umieszczonych w regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej (os.) Liczba dzieci umieszczonych w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym (os.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
9.	Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	2015 - 2017	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba rodzin wspierających (szt.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
10.	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom	2015 - 2017	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Liczba rodzin objętych pomocą (szt.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
11.	Tworzenie i realizacja projektów wspierających rodzinę	2015 - 2017	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Liczba projektów (szt.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne

V. Planowane efekty realizacji Programu

- Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.
- Poprawa stanu bezpieczeństwa dziecka i rodziny.
- Wzrost poziomu zaspokajania potrzeb dzieci i rodzin w zakresie opieki i wychowania.

VI. Monitoring Programu

Monitoring Gminnego Programu Wspierania Rodziny będzie realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Lubawa. Na podstawie informacji i danych od podmiotów podejmujących poszczególne działania realizator będzie składać sprawozdania do wójta gminy Lubawa do dnia 31 stycznia każdego roku.

Monitoring Programu posłuży do:

- kontroli postępu realizacji założonych celów,
- oceny zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań,
- porównania zgodności osiągniętych rezultatów z przyjętymi celami,
- weryfikacji efektywności wykorzystania środków na realizację danych celów.

Monitorowanie realizacji Programu pozwoli również na szybką reakcję w przypadku, gdy wstępne założenia okażą się mało efektywne lub gdy pojawią się rozbieżności pomiędzy założeniami a rezultatami. Umożliwi planowanie dalszych działań oraz doskonalenie działań dotychczasowych.

KARTA MONITORINGU GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

ROK.....

NAZWA DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI ROK				
Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (w tym: psychologicznego, prawnego, rodzinnego)	Liczba udzielonych porad (szt.)		Liczba konsultacji (szt.)		
Prowadzenie mediacji i terapii	Liczba mediacji (szt.)		Liczba terapii (szt.)		
Usługi dla rodzin z dziećmi w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne	Liczba rodzin korzystających z usług (szt.)				
Organizowanie dla rodzin spotkań mających na celu wymianę doświadczeń, integrację i edukację	Liczba spotkań (szt.)		Liczba grup wsparcia (szt.)		
Praca z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego czasowo w pieczy zastępczej	Liczba wspieranych rodzin (szt.)				
Wsparcie asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	Liczba wspieranych rodzin (szt.)		Liczba zatrudnionych asystentów (os.)		
Prowadzenie placówek wsparcia dziennego	Liczba placówek (szt.)		Liczba uczestników (os.)		
Współfinansowanie kosztów umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych (os.)	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnym domu dziecka (os.)	Liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej (os.)	Liczba dzieci umieszczonych w regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej (os.)	Liczba dzieci umieszczonych w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym (os.)
Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	Liczba rodzin wspierających (szt.)				
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom	Liczba rodzin objętych pomocą (szt.)				
Tworzenie i realizacja projektów wspierających rodzinę	Liczba projektów (szt.)				

Podsumowanie

Głównym celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest zapewnienie zintegrowanego i kompleksowego systemu wsparcia rodziny na terenie gminy Lubawa. Cel ten realizowany będzie poprzez pracę z rodziną oraz pomoc w opiece i wychowaniu dziecka.

Działania podejmowane w ramach Programu przyczynią się do zapewnienia optymalnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin z Gminy Lubawa oraz poprawy jakości ich życia.

Realizacja Programu odbywać się będzie w latach 2015 - 2017, a jego rezultaty zależą w dużej mierze od współpracy instytucji, placówek i organizacji pozarządowych, które swoimi działaniami wspierają dziecko i rodzinę, a także od sytuacji finansowej gminy i pozyskiwanych środków pozabudżetowych.

Przewodniczący Rady
/-/ Jan Laskowski